

והוינן בה: מאי טוטפת?

אמר רב יוסף: חומרתא דקטיפא, קשר שעושים בצואר הנשים כנגד עין הרע.

אמר ליה אבוי: מדוע אסור לצאת בזה בשבת, תהוי הטוטפת כקמיע שנכתב על ידי מומחה לקמיעות וידוע שהוא מועיל ותשתרי לצאת בו בשבת, כשמוציאה אותו דרך מלבוש, שהרי דבר שהוא משום רפואה נחשב הוא לחולה כאחד ממלבושיו? (20)

אלא, אמר רב יהודה משמיה דאבוי: טוטפת האמורה במשנה היא אפוזיניו – ציץ שמניחה אותו האשה על ראשה למעלה מן המצח.

תניא נמי הכי שטוטפת היא ציץ ולא חומרתא דקטיפתא, שכך שנינו בברייתא:

יוצאה אשה בסבכה המוזהבת על ראשה, ואין חוששים שמא תשלוף את הסבכה מעל ראשה, שהרי לא תגלה את שערותיה.

וכן יוצאת בטוטפת ובסרכיטין [יתבאר לקמן] הקבועין בה בסבכה.

ודרך הנשים הוא שקובעות בסבכה רק את הציץ ולא את החומרתא דקטיפתא העשוי כנגד עין הרע, ומבואר שטוטפת הוא הציץ, וכדברי רב יהודה בשם אבוי (21).

הכונה לחומרתא דקטיפתא שאין דרך לחברו לסבכה, אבל במשנה לא מפורש כל כך למה מחוברת ותפורה הטוטפת.

ובעצם יש להקשות שהמשנה אוסרת טוטפת והברייתא מתירה טוטפת? וצריך לומר שהמשנה אוסרת כשאינם תפורין לסבכה והברייתא שאומרת קבועין בה הכונה היא שהם תפורים לסבכה. והטור כתב בזמן שהם קשורים מותר ופירש כך את לשון הברייתא. וראה ביאור הלכה [שג, ב].

והרמב"ם [יט, ו] כתב שטוטפת וסרכיטין אסורים שמא יפלו ותטלטלם ולא משום תכשיט, ופירש בזמן שהם תפורים הכונה תפורים אחד לשני ולא לסבכה והתפירה מיועדת למנוע חשש שיפלו. וראה ראב"ד בהשגות ומאירי שחולקים עליו ופירשו תפורין – דוקא לסבכה. ולדעת הרמב"ם מדויק לשון המשנה תפורין – והכונה אחד לשני, והברייתא נקטה הקבועין בה – דהיינו שהם שייכים וקבועים בסבכה ולא מחוברים בה, ומובן לפי זה מה שהוכחנו מהברייתא שמדובר בציץ ולא למדנו זאת

20. להלן סא, א מבואר שיש שני סוגי קמיעות לעין הרע, יש שכותבים בהם שמות הקודש לשמירה ויש שמניחים בהם עשבים מיוחדים לסגולה.

והשפת אמת מפרש את סברת רב יוסף שאסור משום חשש שתורידנו להראותו לחברתה כמו תכשיט, והקשה אבוי אם כן נאסור מאותה הסיבה כל קמיע? ועל כרחך שאסרו רק תכשיט ולא מה שלובשתו לרפואה. והקשה מדוע לא נאמר שאסרוהו רק לאשה מחשש שתורידו בשעת טבילה ותבא לטלטלו? ותירץ, שצריך לומר שהקמיע אינו מתקלקל בטבילה ואינה צריכה להורידו לצורך טבילה, ודייק מסדר המשנה שטוטפת אסורה משום תכשיט ומשא, ולא מחשש טלטול אחר הטבילה.

21. תוספות. והעיר המהר"ם, שבאמת במשנה עצמה כבר מבואר שהטוטפת מחוברת לסבכה שהמשנה אוסרת בזמן שאינם תפורים, ומבאר שהגמרא למדה זאת מהברייתא, משום שמפורש בה יותר שהטוטפת קשורה לסבכה ומוכח שאין